

Strah danas

U čem se vjerojatno razlikuje strah gradišćansko-hrvatskoga pisca od drugih - bilo u bivšoj Istočnoj ili današnjoj takozvanoj zapadnoj Europi.

Referat Petra Tyrana, ki je zastupao Austrijski PEN prilikom internacionalnoga sastanka u Bledu, Slovenija, od 15. do 18. maja 1990.

Pretpostavljam, da je strah bio raznovrstan u tzv. Zapadnom svitu - u kom smo mislili da uživamo bogzna kakove slobode još do pred jednim ljetom - od straha u toliko puta pejorativno citiranom i spomenutom Istočnom svitu, ki nam se je dizanjem "željeznoga zastora" konačno i efektivno počeo približavati - ili mi njemu ili obadvoje.

U prvom ljetu po revoluciji u do sada Istočnoj Europi, po demokratizaciji u Sloveniji i Hrvatskoj, po prvi slobodni izbori u Ugarskoj i Slovačkoj, je europski skup književnikov dostao čisto drugu dimenziju, novu dinamiku a pred svim znatno otvoreniji način međusobnoga diskutiranja, javno-

ga nastupanja a konačno i iskrenijega i otvorenijega pisanja.

Tomu još nije dugo, da smo se zapadno od "željeznoga zastora" morali bojati neiskrenosti, lažljivosti ili u najboljem slučaju samo

padajući režim i sistem. Preplašeni uoči oštrih komisarov i nadzornikov su samo u najintimnijem krugu i tajnom privatnom razgovoru uvadjali stvarno svoje stanje. Ali u javni govori su po naši kriterija jur nepošteno - po odredbi i zapovidi domaćih "diktatorov"- hvalisali svoje domaće prilike. Svi smo mi znali, da to nikako ne odgovara istini.

No, slovenski Bled na podnožju Julijskih Alpov je (po riči Aleksandra Blokha, generalnoga sekretara Internacionalnoga PEN-a) oduvijek bio tvrdjava slobode i otvorenoga govora i razgovora. Pravoda se tomu imamo zahvaliti uglavnom slovenskomu PEN-u, ki je bio - pak je sigurno i nadalje - jedna od velikih sil Internacionalnoga PEN-a. Sigurno je to i zbog toga, ar slovenski književniki i kulturni stvaraoci igraju veliku ulogu i u slovenskoj politici, samo da spomenem dva: Ciril Zlobec i Matjaž Kmecl.

U vrimenu, ko se sada približava koncu, uprav naši prijatelji iz Češke, Slovačke, Ugarske, Poljske, a

plašljivosti naših prijateljev-piscev iz susjednih zemalj. Smili su doći samo onda, ako su branili svoj pro-

sve već npr. i Ukrajine, Rumunjske i Bugarije, svoje strahom pretisnute duše moru stresti kot pas strese vodu iz svoje dlake. Do sada pojedini sudioniki na bilo kakovom skupu najveć puti nisu govorili istim jezikom. Različno porijeklo iz različitih sistema, u ki je strah imao čisto druge korijene, je bio preporučio pravu izmjenu idejov i iskustva. Dok su pisci iz zemalj staljinističke diktature imali strah sprogovoriti istinu, su pisci iz "naših" krajev - ako uopće - bili prestrašeni, da nisu dost dobri, da nimaju dost dobre stvari za publiciranje ili da znamda nisu sklopili dost kontaktov.

Dok su se naši prijatelji iz komunističkih zemalj bojali, da bi propast komunizma mogla dojtj prekasno, se mislioci i pisci iz tzv. demokratskih zemalj boju, da su spomenute bivše komunističke zemlje u međjuvrime-

nu demokratičnije, nego one diktature, ke smo do danas nazivali "slobodnim svitom".

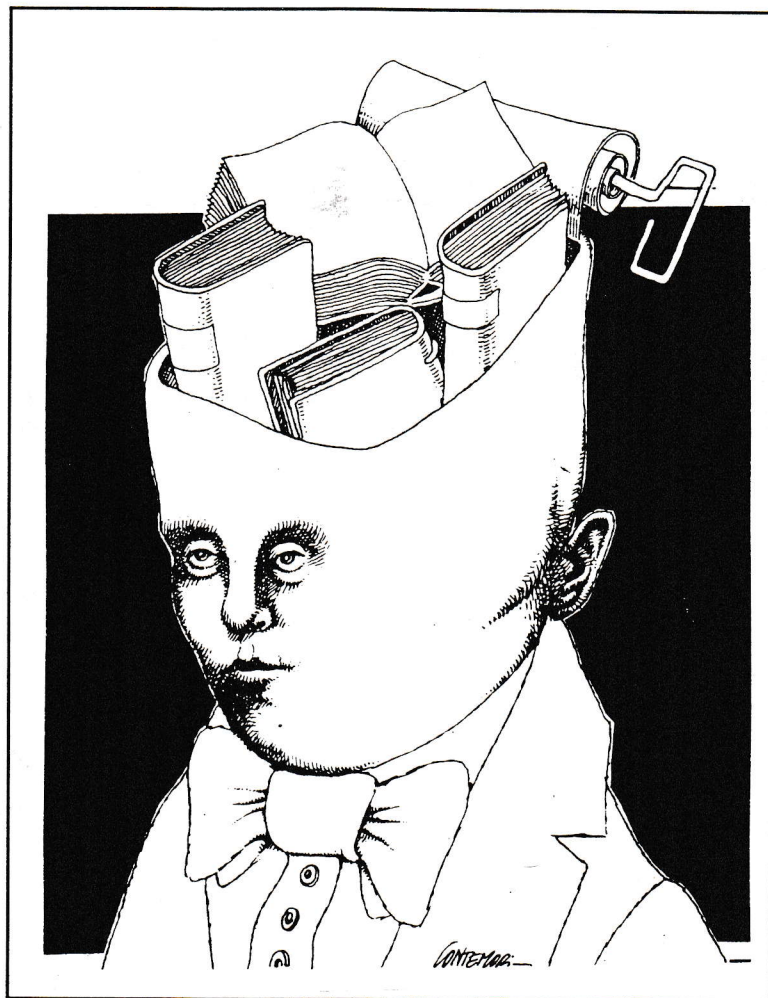
Svi književniki se bavu i boru za duhovnu slobodu, za človičjiji svit. Ali književniki su med ostalim i jaki borci u političkoj borbi, u borbi za ravnopravnost i za opstanak. No, borba gradišćansko-hrvatskih književnikov se na drugu stran razlikuje od Ciprijota u Nikosiji, od Kubanca u Habani ili od Črnca u Somaliji. Iz našega straha pred propašću i jezika i literature i naroda, se u sve većoj mjeri borimo ne samo za opću slobodu u društvu, nego za slobodu u smislu točke 1. iz člana 7 Državnoga ugovora. Ta član 7 piše o ravnopravnosti i isti uvjeti Gradišćanskih Hrvatov i Koruških Slovencev u Austriji u prispodobi s nimškogovorećimi Austrijanci.

Strah nas Gradišćanskih Hrvatov se izražava u borbi za dvojezične škole, za dvojezičnost u javnosti, za interkulturno i pluriet-

svist naših ljudi. Očividno odgovornosti pune ljude med nami jako trapi strah, da će nam konačno nestati jezik - a s jezikom umira i

kultura i to ča nas danas još načinja tim ča smo: mali ali tim vridniji kamenčić u mnogovrsnom i mnogostrukom puzzleu kulture ovoga dijela svita.

Naš strahimai gospodarsvene i ekološke uzroke. Bojimo se potpunoga izumiranja nekih naših krajev zbog gospodarstvenih nedostatkov. Bojimo se zničjenja našega životnoga prostora uprav u naši hrvatski seli, kade predvidjaju monstrozne kupovne centre, "parke za recikliranje" najpogibelnijih i kontaminiranih otpatkov, rekreativnih "pantazi-

ničko društvo, u kom bi našem malomu roju tribalo pripadati određeno mjesto, određena pozicija a tim i javno priznanje i odgovarajuća potpora. Strah nas Gradišćanskih Hrvatov se kaže i u borbi za povezivanjem svih granov našega naroda u dijaspori, početo

janskih" čudesnih zemalj (Wonderland), ki čedu peljati u propast našu narodnost i našu brojčano sve manju granu hrvatskoga naroda.

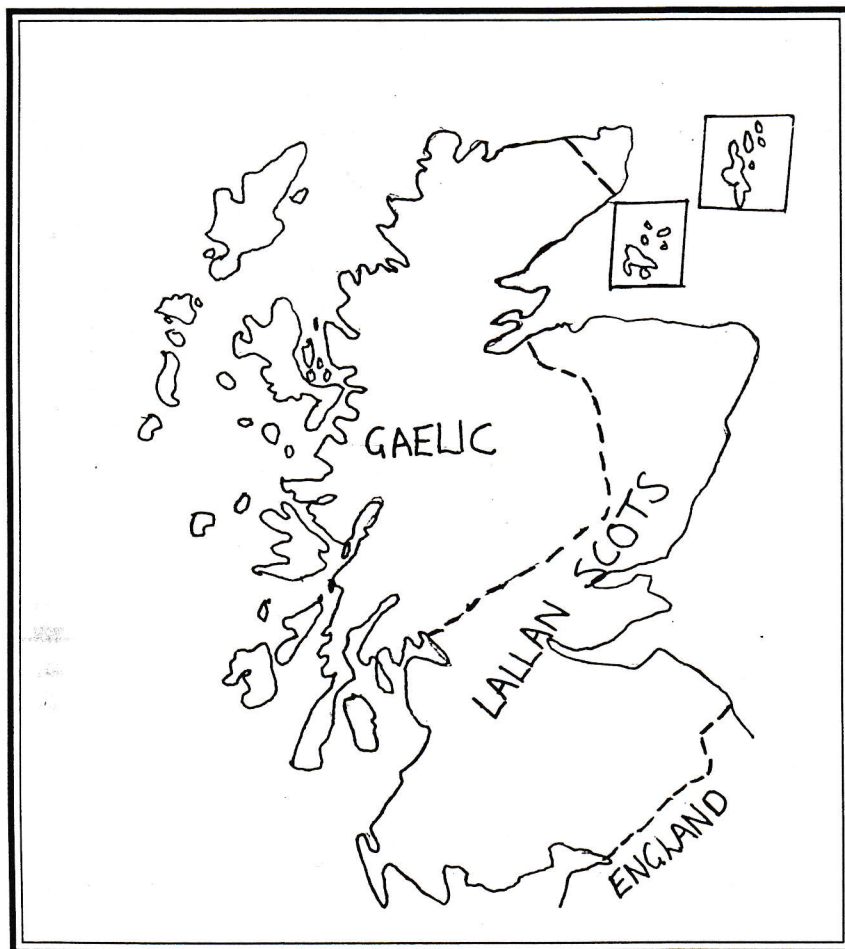
Strah pred zgubitkom materinjega jezika i vlašćega identiteta broji med najjače žile našega pjesništva, naše književnosti uopće.

Dužnost književnikov je, da se boru za duhovnu slobodu, za človičjiji svit, a tim i za manjinska prava

od najsjevernije grane Hrvatov u Južnoj Moravskoj prik Hrvatov u Slovačkoj i Ugarskoj do Hrvatov u Beču i Gradišću. Bojim se toga, da već nećemo moći popraviti ono, ča su jur pokvarile povijest, zlonamjerna politika i slaba narodna

Tako se prez sumlje i u strahu razlikujemo od mnogih drugih narodov i narodnosti, premda uprav i Slovenci i s ove strani granice povezuje ista borba s istim ciljem: preživiti i opstati u sve zatapajućem oceanu većinskoga naroda.

The languages of Scotland

Stuart Platt, mladi Škot, komu je Lallan materinski jezik, je pisao za Novi Glas članak o različni jeziki u Škotskoj. Zapravo je kod nas skoro nepoznato, da imaju Škoti kot i Valisi svoje jezike, ki su različni od engleskoga. Da informiramo i o drugi nepoznati manjina ćemo u budućnosti redovito donošati članke izvornih piscev, a po mogućnosti i na originalni jeziki.

For three centuries Scotland has had English as its language of official dealings, in education, in the media and in the daily speech of the majority of the population. Alongside English there are two ancient native languages of Scotland - Lallan Scots and Gaelic. Both, at different periods of time, were the language of the monarch and the majority of population. Both lost status through a shift of political power, rather than any reason concerning intrinsic worth. Both, in spite of their loss of status and subsequent efforts by governments to completely eradicate them, still persist today as the everyday speech of some small sections of the population. Both, were and are a medium for great literature that stretches back over hundreds of years.

Gaelic originates from Irish Gaelic up until the eighteenth century when it became a different language. Gaelic is now spoken mainly in the North West Highlands and Islands though it now has many speakers in other parts of Scotland. Gaelic has now about 80.000 speakers, which represents about 5% of the population

Lallan Scots stemmed from Anglo Saxon but has other influences on it which include German.

Lallan Scots was the other language of the State, to be replaced by English after the Union of the Crown in 1603, and the Union of Parliaments in 1707. Lallan Scots has now very few fluent speakers, who tend to live in rural areas in north east Scotland and in the borders region of Scotland. Most Scottish people will know some words in Lallan Scots but do not realise the words belong to the language.

Lallan Scots has the disadvantage that it has a few words that are similar to English, because of this it is treated as bad English by the government, education and media. This has led to an almost complete suppression of the language in most areas of Scotland. Children were punished in school for using Lallan Scots. There is a social stigma about using the language in public because people will be looked down upon if heard speaking it.

Gaelic, on the other hand is completely different from English. Over the last five years there has been a growing interest in Gaelic. Many people are now wanting to learn it and there are now many facilities available to do so including evening classes, radio and television programmes and there are

many books available. Gaelic can now be studied in schools and exams can be taken on Gaelic. It is now possible, in some schools, to use Gaelic as a medium to teach other subjects. In fact there is now

increase. We have a variety of programmes for all different age groups and we have our own Gaelic radio station, run by the British Broadcasting Corporation. Lallan Scots receives no media coverage at all.

Lallan Scots has been treated by the government as bad English, because some words in Lallan Scots are similar to English

a business college in Skye which uses only Gaelic as the teaching medium. There are many primary schools that use Gaelic as a first language and there are Gaelic playgroups all over Scotland for every young child.

Lallan Scots has had very little impact on education. There are no facilities whatsoever for the teaching of Lallan Scots. Recently we have developed a training aid for primary schools teachers and we are trying to establish it. We are also devising a series of night classes to be held in Glasgow next year. Additionally we are trying to establish a library to store all literature written in Lallan Scots.

Gaelic receives hours of television a year and this is set to in-

crease. Gaelic has recently been given several million pounds by the government and local authorities. Lallan Scots has been given nothing.

Because language itself helps form the thoughts we have about our environment, both Lallan Scots and Gaelic have the unique role as the language which is deeply rooted in the physical landscape we inhabit and has expressed our relationship with it for hundred years. If they were to disappear we would lose part of our sensitivity to our environment, because no other language can describe it with the same "feel". The languages are essential to Scotland as her people, her towns and cities, her mountains, fields and rivers. They are a part of Scotland.

Se ne putite s hrvatskim službenim jezikom?

Nazovite ili pišite!

Naši stručnjaci i pravnici čedu Vas besplatno informirati o Vaši mogućnosti i o Vašem pravu. Imamo cijeli red gotovih pisama za različne urede, kade treba samo zapisati ime i adresu. Jur sada prevadjamo na prošnju različnih uredov i oficijelne formulare. Ako mislite, da vam ki kani skratiti Vaše pravo, čemo pokušiti skupa najti pute i sredstva za tužbu kod suda.

Hrvatski akademski klub, Schwindgasse 14/10
tel.: 0 222 - 65 14 014
svaki dan od 9.00 do 13 00, ali i u ostalom času

380 ljet hrvatska tiskana knjiga kod nas

Dijalektska osnovica i njemački izvori Mekinićevih "DUŠEVNIH PESAN (1609, 1611)

Grgur Pythiraeus Mekinić, lutorski farnik u Sridnjem Gradišću, u Keresturu (Sv. Križ) je dao tiskati jur 1609. ljeta u samom Keresturu prvu hrvatsku knjigu na tlu Gradišća. Mekinićeve pjesmarice sadrže uglavnom prevodjene jačke nimških pastorov. Ove lutorske pjesmarice broju med najvažnija djela u razvitku gradišćansko-hrvatskoga književnoga jezika. Jedini poznati original leži u biblioteki u Ljubljani, a otkrili su ga stoprv pred dvajsetimi ljeti. Dr. Alojz Jembrih, suradnik Novoga Glasa u sedamdeseti ljeti, a sada docent na slavistici u Ljubljani je znanstveno predjelao Mekinićeve pjesmarice, a sada i priredio reprint ove knjige. Za Novi Glas je pisao članak o jezičnoj i sadržajnoj pozadini Grgura Pythiraeusa Mekinića.

1. Mekinićeve biografske odrednice svjedoče o njegovoj protestantskoj djelatnosti među Hrvatima u zapadnoj Ugarskoj koncem 16. i početkom 17. stoljeća¹. Kao evangelički pastor djeluje najprije u Steinbergu (Štamperak, Répceköhalom) 1591. godine. Iste godine prisustvuje vjerskom razgovoru 2. i 3. junija kod okruglog stola (colloquium) u Csepregu (Tschapring) koji je organizirao

veleposjednik Franjo Nádasdy, s ciljem da se sjedine luteransko i kalvinsko usmjereni duhovnici u Prekodunavju, tj. u pokrajini između Dunava, Drave i Mure. U vezi s razgovorom u Csepregu čitamo kod Ivana Dobrovića: /.../ Cijele dva dni pregovarali su se ovde skupa došli pastori, ali željnu slogu nisu mogli dostignuti. Mjesto ove udaljile su se dvi stranke jedna od druge i razišli su se zlosrdno iz Čeprega.

Superintendent Beythe govorio je za nauk Kalvina, većina ali za mišljenje Luthera (vjerojatno i Mekinić, jer ga 1609. wirtemberški teolog Leonard Huter (1563-1616) ubraja među najistaknutije predstavnike evangeličke crkve u Ugarskoj, A. J.). Puč med dvimi strankami nastala je sve veća. Zato 12. sept. 1595. ljeta u selu Meszlen (blizu Kisega) novič skupa dođu evangelički pastori, napišu nimškoj "knjigi sloge" spodobnu takozvanu "Formula Concordiae" i potribuju, da ovu potpiše i se polag nje drži svaki pastor i učitelj².

Godine 1596. Mekinić se upisuje u istu knjigu kao vjeran Lutherovu nauku: *Ja Grgur Pythiraeus-Mekinić, sluga riječi božje kod svetog Križa, potpisujem ovu knjigu prave Augsbuške vjere i knjigu Ujedinjenja, rukom i srcem bez hinbenosti*. Od 1596. do 1617. obavlja dužnost pastora u sv. Križu (Deutschkreuz, Kerestur) gdje i umire 5. ožujka 1617. U istom mjestu, u *Manliusovoj oficini*¹, koju

je preuzeo poslije njegove smrti *Emerik Farkaš*, Mekinić 1609. i 1611. objavljuje dvije knjige crkvenih pučkih pjesmarica pod naslovom: DVSEVNE PESZNE PSALMI TER HVALE VZDANIA DIACHKE. Naslov druge knjige glasi: DRVGEKNJIGE. DVSSEVNIH PESZSZAN, PSALMOV, HYMNUSSEU, TER HVALE UZDANIA DIACHAK⁴.

Budući da su to prve knjige tiskane na tlu ugarskih Hrvata na hrvatskom jeziku namijenjene upravo Hrvatima u dijaspori, možemo reći da je Mekinić svojim pjesmaricama posvjedočio identitet Gradišćanskih Hrvata i to onakav koji se i danas pored ostalog, kod njih iskazuje i jezikom.

Jezik kojim su pjesmarice pisane u osnovici je čakavski dijalekt s interferencijom kajkavštine. Imajući pred očima areju Mekinićeva djelovanja, koja po govorima, a to znači i po stanovništvu oko Šoprona, nije bila homogena⁵, zaključiti je, da je Mekinić itekako uvažao izdiferenciranosti govora *Hervatov* i *Slovincev* kojima je namijenio pjesmarice "ka hasnom i prudnom užanju". To drugim riječima znači, da je tim iskazom pokazao svoju jezičnu opredijeljenost u kojoj slijedi književnu vezu čakavskog juga i kajkavskog sjevera, naznačenu još u srednjovjekovnoj književnosti za koju je prihvatljiva konstantacija da je otvorila "nove mogućnosti književnojezičnog izražavanja od čiste čakavštine, preko suodnosa dijalektalne riječi i tradicionalnog, crkvenoslavenskog književnog jezika"⁶.

Karakterističnim se čakavs-

kim glasovnim crtama mogu smatrati: vokalizacija poluglasna u a: *dana/z, pakla, vazam, van, otacz, oganj*; (crkvenoslavenska bi odlika mogla biti njihova vokalizacija u e u leksemu *mech*, a kajkavska u leksemu *rubecz*); za staro *jat* Mekinić ima i: *vrime, lipa, grih, rich*; pored ekavskoga izgovora: *bela, telo, verno*, itd. Među čakavske

jao nesliveni izgovor sekundarnih lj i nj, dakle: *vesel'je, odval'jen, obechan'ju*. Čini mi se da takve i slične lekseme treba čitati na stariji način, ada odvojeno, a ne kao danas (lj, nj).

Kajkavske crte pored ostalih očituje prijedlog v (< v): *v neuoli, v nebi, v vekivechnoi*, ali ima i *va neki, va nie*. Kod glagola kao što su

doći, naći, aorist 3. 1. pl. glasi: *doidosse* (-jd- a ne -đ-), prez. 2. 1. pl. *naidete*. Sekundarno l ne postoji u leksemu kopie.

Za prasl. *d' u Mekinićevim pjesmaricama svaku refleksa: j i đ (grafijski realizirano kao di, gi): *mlagiahhan*. Skupovi *st', *st' dali su šč: *vlašchie*. čt dao je št: *stane* (štati, čitati, čtati); u tekstu pjesmarice susrećemo i ove konsonantske skupine, lek-sički vezane: dv-a ne di-: *dvignuti*; l ne vl-: *ladaj*; cri- ne cr: *crikva*, zl- ne zn: *zlamenia*; vs- ne sv: *všaki*; per- ne pri: *pernešze*; vokalnno r uvijek ima popratni vokale: *terpe*. Za fone-

me u i v ista su rješenja: na početku riječi v: *voda*; u riječi u: *izgouarati*. Mekinić dobro razlikuje č i ć (č bilježi chi).

Što se morfologije u Mekinićevim pjesmaricama tiče, izdvojiti ćemo najkarakterističnije primjere. Lok. sg. imenica m., sr. i ž. r. završavaju na -i: *v Aegiptomi, na nebi*; instr. ž. r. -om: *z verom*;

DVSEVNE PESZNE PSALMI

TER HVALE VZDANIA DIACH-
KE, ODBOGABOLECHIH VGHENIH MYSI

Vniskom i nikoliko Vugeršz-
kom Iaziku szpraune, a szada
pač VHeruatzki Iazik
preobernvte po.

*Gerguru Pythiraeusu alit Heruatz
ki Mekinichiu Pri S. Krisi
kol Soprona Pleba.*

J. A. T. nusu. Decani.

STAMPANE PRI Sz. KRISI PO
Imre Farkasu u letu Christusseuom.

1609.

pojedinsti idu i refleksi nazalnog o i vokalnog l, koji gotovo uvijek daju u: *izpunu, puk, z ulliem, rubecz*. Valja istaći da je vokal a (< e) iza palatala u riječima kao što je *iazik*, čakavska osobina. Specifična čakavska crta prepoznatljiva je u leksemima: *dibina, diblie*.

Postavlja se pitanje je li u Mekinićevim pjesmaricama posto-

gen. pl. m. r. *-ov, -ø: volov, pa/s, ž.*
 r. *-ø: fer; sr. r. -ø: /szerdacz, lok. pl.*
 m. i sr. r. *-ih: v nebe/szh; ž. r. -ah: v*
ia/szlah; dat. pl. m. r. -om: pa/tirom.
 Kao što od nekih spomenutih
 morfoloških osobina pripadaju
 crkvenoslavenskom jezičnom slo-
 ju, tako je i sa l. l. sg. prez. koji kod
 nekih glagola ima nastavak *-u:*
gouru. Što se komperativa tiče,
 Mekinić rabi oblik *duglie.* Od gla-
 golskih likova dominantno mjesto
 u pjesmarica imaju imperfekt i ao-
 rist. U drugoj knjizi (1611)
 Mekinićevih "duhovnih pjesan" na
 str. 102ab naći ćemo također ča-
 kavski imperfekt⁸: */.../ Kad ia bihi*
der/san vuzi /.../. Impf. 3. pl. -hu:
bijahu, ali i *bihi* (prvo od biti, tući,
 drugom od pom. gl. biti); aor. 3. pl.
-še: plaka/sse. Prisutan je infinitiv
 bez *-i: /stat, /szlu/sit.* Part. prez. s kraj-
 nim *-i* kao bez njega: *poiuchi.* Dob-
 ro je očuvan ptc. perf. na *-vši:*
/szpuniv/si. Krajno *-l* očuvano je u
 prefektu i imenicama: *pakal.* Uz
 upitnu zamjenicu *cha, zach* (nema
 kaj!), u tekstu je obilno prisutno
 sažimanje posvojnih zamjenica u
 kosim padežima: *tva* (tvoja), *ma*
 (moja) itd. Za sažimanje možemo
 reći da ga Mekinić rabi poradi rit-
 ma i sloga, jer monotoniju trebalo
 je izbjeći kod upotrebe najčešćih
 riječi, a to su upravo zamjenice. Još
 su neki kajkavizmi prepoznatljiviji u
 slijedećim primjerima: *sin /.../ bu*
prodan (17a, 1) itd.

Pored navednih grafijskih
 karakteristika u Mekinićevim pjes-
 maricama susrećemo vokale s til-
 dom *~* koji označuje *-m, -n* što
 slijedi iza vokala: *ā, ō, u, i, e.* Takav

postupak mogao je privesti i tiskar
 pri slaganju teksta ukoliko to već
 nije u rukopisu učinio sam autor.
 Tekst u pjesmarici (1609), otisnut
 je u dva stupca, pa je slagar itekako
 pazio na simetričnost redaka vanjs-
 kih strana, ne dozvolivši da mu
 riječ izađe iz okvira sloga. Takvi su
 zahvati (stavljanje tilde) očiti na
 desnoj strani pojedinog stupca, a
 samo ponekad i sredini. Prema tome
 kod takvih primjera ne bismo mogli
 govoriti o eventualnom označiva-
 nju nazalnosti dotičnih vokala, ili
 konsonanata, kako smo to imali

čitati u vezi s Marulićevom Judi-
 tom⁹. Takav način kraćenja, prema
 latinskom tzv. *tradio scripta*, na-
 lazimo u Kreljevoj Po-
 stilli (1567), Vračevim djelima
 (1578, 1586), Krajačević-
 Petretićevim (1651), Belostenče-
 vu rječniku (1740), u Bandu-
 lavićevim Pištulama (1665) i
 mnogim drugim djelima, dakle i
 kod Marulićeve Judite (1501).

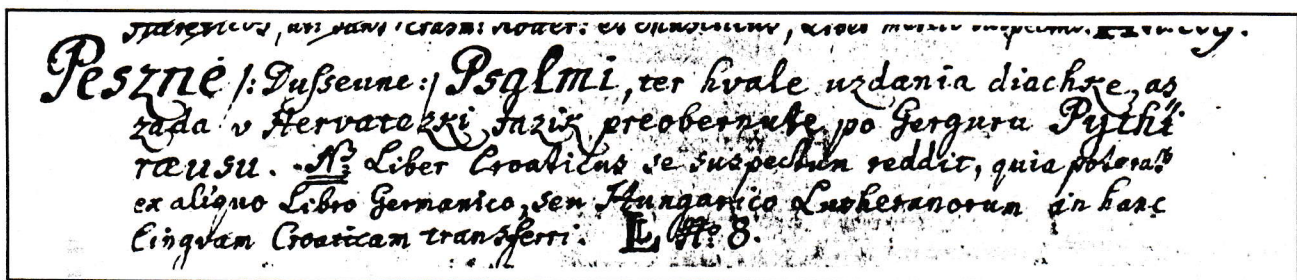
Primjeri leksema s tildom u
 Mekinićevim pjesmaricama: *chanā*
ie (ča nam je), *ia chu vā pošlat* (ja ću
 vam poslat) itd.

Njemački izvori Mekinićevih "DUŠEVNIH PESAN" (1609)

2. Pored jezičnih karakteristi-
 ka Mekinićevih pjesmarica, danas
 imamo i prvu djelomičnu njihovu
 muzikološku, glazbenu valorizaci-
 ju. Jerko Berzić pozabavio se me-
 troritamskom analizom nekoliko
 pjesama iz Mekinićeve prve zbirke
 (1609), spomenuvši kako je za takvu
 analizu nužna suradnja filologa u
 proučavanju kompletnih tekstova
 originala i Mekinićevih prijevoda¹¹.

I upravo nam odatle valja
 poći. Ako se prisjetimo naslova
 prve zbirke pjesama koji glasi:
Dušeune pesne, psalmi ter hvale
vzdanje dijačke od boga boječih
učenih muži v nimškom i nikoliko
v ugerskom jaziku spravne, a sada

pak v hervatcki jazik preobemute
po Greguru Pythiraeusu alit her-
vatski Mekiniću /.../, onda je sas-
 vim jasno da je riječ o pjesmama
 prevedenim iz njemačkog origina-
 la, odnosno nešto iz mađarskog.
 Valja odmah naglasiti da četrdeset
 i sedam pjesama u prvoj zbirci
 (1609) sadrži karakterističnu na-
 pomenu "ad notam" iza koje slijedi
 prvi stih pjesme i to na njemačkom
 jeziku (ima ih osam na mađars-
 kom). To zapravo znači da napjev i
 izvor čitava teksta dotične pjesme
 treba tražiti u njemačkom predlošku
 iz 16. stoljeća. Radi preglednosti
 nekoliko tih "ad notam" oznaka:
Gelobet seist tu Jesu Christ (5b, 1),

U katalogu J. E. de Werth (1770), u Sjemenišnoj knjižnici u Ljubljani, Mekinićeve pjesmarice katalogizirane su u dodatku "Libri Miscellanes" pod natuknicom *Pezne /: Dušeune /: Psalmi, ter hvale uzdanja diachke, a szada v Hervatczki Jazik preobemute po Gerguru Pythiraeusu.* NB. *Libri Croaticus se suspectum reddit. quia poterat ex aliquo Libro Germanico seu Hungarico Lutheranorum in hanc linguam Croaticam transferri.*

Christ unser Herr zum Jordan kom (39a, 1), Ps.23. *Der Herr ist mein geitruer hirt*, itd.

Dakle ukupno 47 oznaka "ad notam" (ako uzmemo dvaput istu na str. 32a i b) prema kojima se pjeva hrvatski Mekinićev tekst dotične pjesme.

Budući da se radi o početku pjesme sa melodijom na koju se dotična pjesma pjevala do tada na njemačkom govornom području i to još za života Martina Luthera (1483 - 1546), od dragocjene je važnosti vidjeti korpus originala - njemačkog teksta, koji je Mekinić poznao i preveo na gradišćanskohrvatski književni jezik.

Na prvi pogled sâm njemački naznačeni početak teksta ne govori pobliže ni o autoru pjesme ni pjesmarici iz koje je Mekinić prevodio. Zato je trebalo potražiti čitavi tekst njemačkog originala pri čemu nam je pomogla bilješka u prvoj zbirci (1609) na unutarnjoj strani prednjih korica¹². Tu naime, nečijom rukom zapisano čitamo "Schöber. nota" a ispod još godina 1797. Pogledamo li u "Allgemeine Deutsche Biographie", Bd. 32, Berlin 1891, (ponovno izdanje 1971) s. v. Schöber, saznajemo da je riječ o Davidu Gottfriedu Schöberu (1696-1778), koji je 1769 izdao tzv. "Lobensteinisches Gesangbuch". Isto izdanje imali smo prilike 1986. pregledati u Herzog August Bibliothek Wolfenbüttelu¹³, sign. Ti. 267, te smo identificirali trideset i tri

pjesme ili šesnaest "učenih muži" - autora dotičnih njemačkih pjesama, koje se podudaraju s Mekinićevim prijevodom "v hervatski jazik".

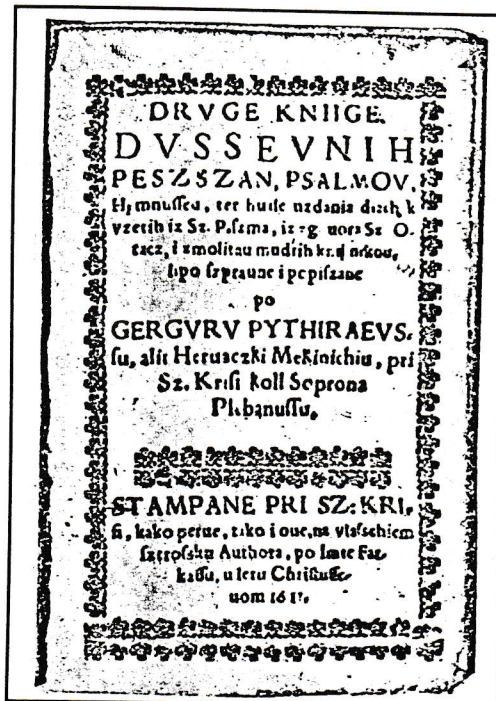
Kada se jednom objavi njemački original usporedno s Mekinićevim prijevodom, autor najstarije štampane hrvatske pučke crkvene pjesmarice otkrit će nam se u novom svjetlu umjetnosti prevodjenja među gradišćanskim Hrvatima na samom početku 17. stoljeća.

Imena "učenih muži" kako Mekinić naziva autore njemačkog teksta, a ne spominjući ih u "Duševnim pesana", prema Schöberu jesu slijedeća: Johann Böschenstein, Johann Gigas, Erasmus Alberus, Nicolaus Seneccer, Wolfgang Mosel, Nicolaus Hermann, Martin Luther, Adam Reißner, Paulus Speratus, Erhard

Hegenwald, Johann Thiomusus zvani Schnesing-Musculus, Johan Poliander, Johan Kohlroß¹⁴.

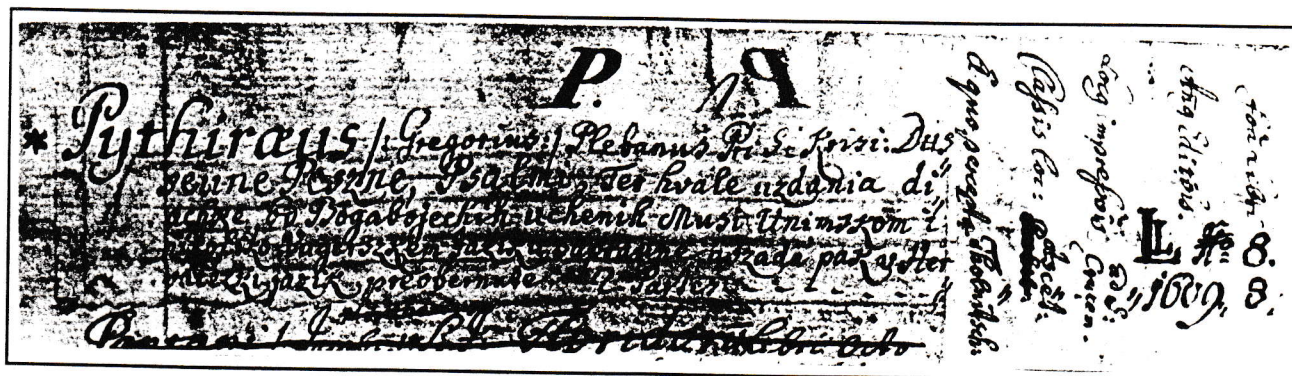
Od spomenutih autora Mekinić je najviše koristio tekstove Lutherovih pjesama (12). Osim toga Mekinićev izbor svjedoči da je dobro poznao i hrvatsko pučko crkveno pjevanje, jer također "ad notam" donosi stare dobro poznate crkvene pjesme kao npr. *Otac nebeski obrani*, *Na Vazam rano Marije tri*¹⁵, *Es ist auf Erden kein itd.*

Mekinićeve pjesmarice kakve su nam do danas očuvane, u književno-umjetničkom i jezičnom pogledu, pokazuju stilističke vrijednosti hrvatske duhovne poezije. Literarnost jezika u njima oslanja se na

fond starije hrvatske književnosti markirane višenarječnošću 16. u 17. stoljeća, kakvu nalazimo kasnije kod pisaca ozaljskog kruga¹⁶. Stoga nije bezrazložno reći da Mekinić stoji na samom početku spomenuta književnoga ozaljskog kruga¹⁷.

Bez obzira što će možda netko od književnih kritičara primijetiti kako je Mekinićev pothvat (prevodilačko-pjesnički) vezan za njegov suženi literarni obzor, ipak

Kataloški zapis na abecednom rukopisnom Thallmainerovom katalogu (prije 1768) u sjemenišnoj knjižnici u Ljubljani gdje se nalazi jedini primjerak Mekinićevih pjesmarica. Kao što zapis pokazuje, pod slovom "P" upisana je samo pjesmarica iz 1609, uz napomenu, da je knjiga iz dva dijela "2 - parte" dokle pod drugim se dijelom misli druga knjiga iz 1611. o knjigi su prvi publicirali Ivan Škafar i Marijan Smolik 1969. u Mariboru.

valja imati na umu da taj njegov obzor drukčiji nije mogao ni biti. U takvoj dimenziji on je i širok tim više što se u njemu ogleda ljubav prema narodnoj riječi gradišćanskih Hrvata, za koju se ne može reći da je anakronizirana samo isključivo njegovom "plebanuškom" službom oko Šoprona⁸. Mekinić je bio pored ostalog i pjesnik svog vremena, učeni "plebanuš" humanističkih obrisa. Sve to ne bi smjelo umanjiti znanstveni interes filologa, muzikologa i drugih za, do sada, najstarije tiskane pučke crkvene pjesmarice uopće.

Što se tiče Mekinićeve pjesničke riječi, već smo spomenuli da su pjesme zanimljive s aspekta umjetnosti prevođenja. Ono što se na osnovi djelomične usporedbe njemačkog originala i njegova prijevoda može reći jest to što nam se autor otkriva kroz svoju izražajnu individualnost, odnosno svoj stil i stvaralačku interpretaciju originala. U njegovom prijevodu posebno je zanimljivo i to što se nije udaljavao od stila originala, a time je ujedno zadržao stilističku vrijed-

nost svog prijevoda u okviru svog vremena u kojem živi i djeluje - baroka.

Spomenuli smo da je Mekinić pored njemačkih, svakako poznavao i slovenske protestantske pjesmarice. Uzmemo li u razmatranje tekst pjesme "*Serce moja ča žaljuješ*" (1609, 58a-59a) uspoređujući ga s pjesmom naslovljenom u pjesmarici Jurja Dalmatina (1584, 273-275) *Ena lepa duhovna pjesen - Kaj žaluješ serce moje*⁹, primijetit ćemo da u njima ima leksičkih i sintaksičkih podudarnosti (v. prilog ovdje).

Na osnovi takvih podudarnosti možemo zaključiti da su Mekiniću neki leksemi iz slovenskih pjesmarica, u ovom slučaju iz Dalmatinove pjesmarice, bili potrebni radi proširivanja rječničkog fonda, dakle radi recepcije knjige i kod ostalih Slovinaca. Sve to svjedoči o hrvatsko-slovenskim književnojezičnim i kulturnim vezama kakve poznajemo iz vremena tibingensko-uraškog književnopravidilačkog kruga.

Što se tiče pjesme *Serce moje*

ča žaluješ u Mekinićevoj pjesmarici, valja spomenuti da u drugoj knjizi *Duševnih pesan* (1611, 49a, 69a, 77a) dolazi kao pjevni uzorak "Alia ad notam" dotičnim pjesmama.

Ovdje priloženi izbor Mekinićevih *Duševnih pesan* uz njemački predložak, najbolje će nam ilustrirati i potvrditi sve ono što bismo u pozitivnom smislu s obzirom na njegovo prevođenje mogli reći.

I na kraju valja zaključiti da filologa zanima prije svega književnojezični aspekt pjesmarica koje nadilaze konfesionalne parametre u klasifikacijskom smislu, jer oni nisu toliko relevantni za pravilno umjetničko vrednovanje, a još manje za povijest jezika kakvim su pisane Mekinićeve "*Duševne pesne*". Preostaje samo jedno, a to je da se one što detaljnije prouče, a to je opet moguće ako se shvati potreba za njihovim ponovnim izdanjem, a potreba je zaista tim veća što su pjesmarice (1609. i 1611) pravi unikatni.

Dr. Alojz Jembrih, Ljubljana

Neke Mekinićeve pjesme i nimški original

Ad Notam

Gott vatter won uns bey

Bog Otac pri nas
budi, i nedaj nam
poginuti, od gri-
hov nas oslobodi, daj
nam spassitelno um-
riti: od djavla nas ti
brani, zderži nas u pra-
voj veri, da se na te za-
nesemo, iz serca va-
te ufamo, tebi se sa-
mo podajemo, za vs-
im keršćanstvom za-
jedno, vražoj hibni da
ujdemo, z oružjem Bo-
žjim ščitimo, Amen
Amen bud istino.
Hvalimu Bogu pojemo
Jezuš Kristuš pri nas
budi,
Sveti Duh pri nas bu . . .²¹

Gott der Vater wohn uns

bei, und laß uns nicht
verderben; mach uns aller Sün-
den frei, und hilf und selig ster-
ben. Für dem Teufel uns be-
wahr, halt uns bei festen Glau-
ben, und auf dich laß uns bauen,
aus Herzens Grund vertrauen.
Dir uns lassen ganz und gar
mit allen rechten Christen ent-
fliehn des Teufels Listen, mit
Waffen Gottes uns rüsten.
Amen, Amen, das sei wahr
so singen wir Hallelujah!

Jesus Christus wohn uns
bei, und laß uns nicht verderben etc.

Der Heilige Geist uns woh-
ne bei, und laß uns nicht verderben etc.²⁰

Psal: 23. Der herr ist mein geteuer hirrt.

Bog je moj on pas-
tir dobri, ki me
pod obrambom
derži pod kom meni niš-
tar ne fali, nigdir v ni je-
dnom dobri: on me
prez postanka pase
na tratint dušičie trave
njege riči preslavne.

K čistoj vodi on
me vede, ka mi hladi
moje serce, to je pak
njega duh sveti, ki mi
pamet veseli: pravom
stazom mene pelja,
njege zapovidi prez-
konca, za voli svoga imena.

Putujuć v škurine
dolu, nesričie se ne-
boju, v progonu i u ža-
losti, i v ovoga svita
hinbi: ar si ti vazdare
pri mni, tvoj prut i
ščap me šternosi, tvo-
je riči kriposti.

Stol bogat meni
pripravljaš, prot pro-
tivnikom ga obstiraš,
serce me kripiš vese-
liš, moju glavu ti mažeš:
z uljem radosti duha
sveta, puniš ti mu du-
šu vazda, s tvu duhov-
nu radostju.

Tva prijazan milo-
serdie, v životu me na-
sliduje, i ja ću vaz-
dare biti, v gospoda
Boga hiži: na zemlji v s-
vetih zborišću, a po
smerti ja pak budu, pri
mojem kralju Kristušu.

Hvaleć ga kruto
prosimo, da nam da
po Duhu mudro, spoz-
nati vsa vserci pravo,
da mu po volji živemo:
njega ime zvišavamo,
v Kristušu neprestano,
hvalu ti mi pojemo.²³

Der 23. Psalm

Der Herr ist mein getreuer
Hirt, hält mich in seiner
Hute, darum mir gar nichts
mangeln wird irgend an einem
Gute; er läßt mich weid'n ohn
Unterlaß, darauf wächst das
wohl schmeckend Gras seines
heilsames Wortes.

Zum reinen Wasser er mich
weiß, das mich erquicken thue,
das ist sein fron heiliger
Geist, der mich macht wohlge-
mthe. Er führet mich auf
rechter Straß in sein'n Gebo-
ten ohn Ablaß, von Wegen seines Namens.

Ob ich wandre im finstern
Thal, fürcht ich kein Unglücke,
in Verfolgung, Leiden, Trübsal
und dieser Welte tücke: denn du
bist bei mir stetiglich, dein Stab
und Stecken tröste mich,
auf dein Wort ich mich lasse.

Du b'reitest für mir einen
Tisch vor meinen Feind'n allent-
halben, machst mein Herz un-
verzagt und frisch, mein Haupt
thust du mir salben mit deinem
Geist, der Freuden Oel, und
schenckest voll ein meiner Seel
deiner Geistlichen Freuden.

Gutes und die Barmher-
zigkeit laufen mir nach im Leben,
und ich werd bleiben allzeit im
Haus der Herren eben, auf Erd
in Christlicher Gemein, und nach
dem Tode werd ich sein bei
Christo, meinem Herren.²²

Bilješke k članku o Mekinićevom književnom djelu

- 1 Usp. Ivan Škafar, Grgur Mekinić Pythiraeus, hrvatski protestantski pisatelj in začetnik slovtva pri gradišćanskih Hrvatih, Časopis za zgodovinu in narodopisje, novi tečaj 5 (XL), Maribor 1969, 273-295; Marijan Smolik, Grgur Mekinić in njegovi pjesmarici 1609 in 1611, objavljeno u istom časopisu kao i Škafarov članak, 246-272.
2. Ivan Dobrović, Naši Hrvati u dobi reformacije i prva stoljeća u novoj domovini, Beč-Željezo 1955, 60.
3. Na tlu današnjeg Gradišća prije četrsto godina (1583) u Novom Gradu tiskani su hrvatski narodni nazivi biljaka u knjižici glasovitog botaničara Karla Klusiusa (Charles de l'Escluse, 1526-1609) koji je od 1573. do 1588. živio na dvoru Maksimilijana II. kao dvorski botaničar u Beču, a poslije u Novom Gradu. Klusijevo djelo nosi naslov: "Stirpium nomenclator panonicus...". U njem su uz Latinsko-mađarske nazive bilja zapisani i hrvatski nazivi kao što su: *javor, kačji jezik, roža*, itd. Spomenutu knjižicu tiskao je prvi ljubljanski tiskar Ivan Manlius. Konzultirao sam pretisak istoga djela iz 1973. što je objavljeno u Novom Gradu.
4. Dosada je kao najstarija štampana hrvatska crkvena pjesmarica slovila ona iz 1635. štampana u Beču u tiskari Matije Mravlje (Formica, sina Leonarda Mravlja koji je radio zajedno s Ivanom Manliusom u Ljubljani 1575). Bila je to pjesmarica Atanzija Jurjevića (Atanasius Georgiceus), *Pisni za najpoglavitiije /.../ dni*. Više o toj pjesmarici v. Josip Mantuani, Hrvatska crkvena pjesmarica iz god. 1635, "Sv. Cecilija" IX, svez. IV, Zagreb 1915, 3-21, 73-79, 98-102; 1916, 121-128.
5. Mekinić je kako se iz dosadašnjih podataka saznaje, živio i radio na području na kojem je bilo doseljenika iz različitih hrvatskih krajeva. Stoga je razumljivo da su se i po govoru razlikovali. U to nas uvjeravaju podaci iz kojih saznajemo da između 1522. i 1527. odlazi stanovništvo iz Like u okolinu Šoprona. Isto tako od 1537. do 1545. iz zapadne Slavonije. Prema tome jasna je govorna interferencija koju je Mekinić dobro poznao i uzeo u obzir kod prevodjenja svojih pjesama. I zato je njegov jezik u pjesmaricama mješavina čakavsko-kajkavskih elemenata kakve je susretao na arealu svojeg djelovanja. U vezi s preseljavanjem stanovništva iz Hrvatske u zapadnu Ugarsku, usp. Mate Ujević, Gradišćanski Hrvati, Zagreb 1953, 8 - 11; Stjepan Pavičić, Podrijetlo hrvatskih i srpskih naselja i govora u Slavoniji, Djela JAZU, knj. 47, Zagreb 1953, 207 - 209; Stjepan Ivšić, Izabrana djela iz slavenske akcentuacije, slavische Propyläen, Bd. 96, München 1971, 733 - 739; Mijo Lončarić, zbornik referata pročitanih na Znanstvenom skupu povodom obilježavanja 450. obljetnice doseljavanja Hrvata u Gradišće na područje današnje Austrije, 2 - 4. lipnja 1983, Zagreb 1984, 121 - 131.
6. Ā. Hercigonja, Srednjovjekovna književnost, ser. Povijest hrvatske književnosti, knj. 2, "Liber Mladost", Zagreb 1975, 428
7. S obzirom na refleks jata u Mekinićevim pjesmaricama valja konzultirati L. Jakubinskij, Die Vertretung des ursl. e im Čakavischen, Zeitschrift für slavische Philologie, Bd. 1, 1924, 382 - 396.
8. Usp. Josip Hamm, Čakavski imperfekt, Ivšićev zbornik, Zagreb 1963, 113 i dalje.
9. "Upotreba istog znaka, crtice, i umjesto m i umjesto n navodi zaključak da je u Marulićevo doba dolazilo do neutralizacije tih dvaju fonema. Crticom se označivalo ono što je sluglasnicima m i n bilo temeljno i zajedničko, tj. nazalnost". Usp. M. Moguš, O prijelazu -M > -N u Marulićevoj Juditi, Bilten Zavoda za lingvistiku Filozofskog fakulteta u Zagrebu, br. 2, Zagreb 1977, 16 - 17; M. Popović, O bilježenju jednog alofona u Marulićevoj Juditi, Radovi zavoda za slavensku filologiju, br. 16, Zagreb 1979, 33 - 36.
10. Usp. Elisabeth Palkovits, Wortschatz des Burgenländischkroatischen, mit einem Vorwort von Josef Hamm, Schriften der Balkankommission Linguistische Abteilung 32, Öster. Akademie der Wissenschaften, Wien 1987. Vokalske i konsonantske alternacije u navedenom rječniku u pojedinim riječima prikupljenim na terenu Grad. Hrvata, obilježene su u tehničkom pogledu na sljedeći način: a - ā; u; e - ea, ie; o - uo, u; m - n; n - n, nj; r - ar, er; s - z; š - ž itd. To znači da se vokali u pojedinim govorima različito realiziraju; usp. Palkovits, nav. dj., 16.
11. Usp. Jerko Bezić, Prihvatanja novih oblika u povijesnom razvoju glazbenog izražavanja grad. Hrvata, Gradišćanski Hrvati 1533 -1983, zbornik, Zagreb 1984, 190 - 196.
12. Na tu bilješku prvi sam upozorio u raspravi Njemački izvori u pjesmarici Grgura Mekinića (1609), Zbornik Matice srpske za slavistiku, br. 34, Novi Sad 1988, 109 - 118.
13. Ovom prilikom još jednim zahvaljujem Humboldtovoj zakladi - Alexander von Humboldt-Stiftung, što sam kao njezin stipendist (1986) u Saveznoj Republici Njemačkoj mogao obaviti znanstvena istraživanja u koja je bio uključen i G. Mekinić.
14. U vezi s biografskim podacima svih navedenih autora uputno je konzultirati: Allgemeine deutsche Biographie, Bd. 3, Berlin 1967, 184 - 186 / Böschenstein; Bd. 11, Berlin 1969, 275 / Hegenwald; Bd. 16, Berlin 1969, 496 - 497 / Kohlroß; Bd. 17, Berlin 1969, 148 - 149 / Kreutziger; Bd. 23, Berlin 1970, 388 - 389 / Poliander; Bd. 28, Berlin 1970, 150 - 152 / Reißner; Bd. 15, Berlin 1972, Spengler, 118 - 122; Speratus 123 - 135; Bd. 32, Berlin 1971, 208 / Schöber; Bd. 19, Berlin 1969, 660 - 692 / Luther. Usp. također: Neue deutsche Biographie, Bd. 1, Berlin 1953, 123 / Alber(us); Bd. 2, Berlin 1955, 407 / Böschenstein; Bd. 6, Berlin 1964, 390 - 391 / Gigas; Bd. 8, Berlin 1969, Herman, 628 - 629; Bd. 10, Berlin 1974, 593 - 594 / Jonas. Sa glozbenog stanovišta valja Mekinićeve pjesme koje maju "ad notam" njemački tekst pjesme, usporediti s podacima što ih pruža A. F. W. Fischer, Kirchenliederlexikon, I, II, Hildesheim 1967; I - 28, 32, 34, 38, 59, 75, 77, 83, 86, 109, 121, 131, 144, 165, 179, 188, 189, 209, 218, 223, 252, 265, 344, 409, 386; II - 6, 106, 110, 91, 122, 156, 168, 258, 352, 399, 404, 405.
15. Usp. Rudolf Strohal, Zbirka starih hrvatskih crkvenih pjesama, Zagreb 1916, 17 - 18.
16. U povijesti hrvatske književnosti sintagmu "ozaljski krug" prvi je uveo Josip Vončina koji je ozaljskim jezično književnim krugom nazvao književnike okupljene oko Petra Zrinskog, Frana Krste Frankopana, Ivana Belostenca, Katarinu Zrinsku i Jurja Ratkaja. Usp. J. Vončina, Jezični razvoj ozaljskog kruga, filologija, JAZU, knj. 7, Zagreb 1973, 203 - 237.
17. Ukoliko pretpostavimo da je neko vrijeme živio na imanju Zrinjskih. Uostalom nije zanemariva posveta pjesmarica: "Zmožnomu i visoko rojenomu gospodinu, Španu Mikuli od Zrinja /.../ gospodinu i obranitelju, meni vazdar milostivnu /.../ V. Alojz Jembrih. Još o Grguru Pythiraeusu-Mekiniću i njegovim pjesmaricama, Slavistična revija letnik 33, št. 3, Ljubljana 1984, 231 - 244, odnosno 234. Isti, Konvergentni odnosi među gradišćansko-hrvatskim i slovenskim protestantskim pjesmaricama. Obdobja 6 (= 16. stoljeće v slovenskem jeziku, književnosti in kulturi; Ljubljana 1986, 595 - 607.
18. Mekinić u prvoj (1609) i drugoj zbirci (1611) i to u naslovu ističe svoju službu, tj. da je bio u vrijeme tiskanja knjiga "pri S. Križi kol Šoprona plebanuš". U istom je mjestu 5. ožujka 1617. umro.
19. Usp. Obdobja 6, v. bilj. 17.
20. Kod Schöbera nav. dj., autor pjesme je Martin Luther. Usp. A. F. W. Fischer, nav. dj., I, 218. Melodija na koju se ista pjesma pjevala kod Fischera je navedena "g g a h c c h".
21. G. Mekinić, nav. dj., I, 32a.
22. Autor pjesme je Wolfgang Mosel.
23. G. Mekinić, nav. dj., I, 60ab.

Kultura je već nego folklor

U zadnjem broju Novoga glasa smo objavili statement sveuč. prof. dr. Dietmara Larchera, kade piše o različni strategija, kako si manjine same škodu. U uvodu k ovomu članku smo pisali, da je reduciranje kulture na folklor premalo za obdržanje identiteta, da budućnost Hrvata ne more biti samo budućnost tamburaša i da je potrebna znanstvenal, stručna diskusija o perspektiva za našu manjinu.

Mislio sam si, da će izazvati članak sveučilišnoga profesora Larchera i uvod k ovomu članku mnogo diskusije. Neki su rekli da je tako, drugi su bili pogodjeni, morebit kad mislu da dost djelaju na takozvanoj bazi a sada ovde dojde profesor, ki nima pojma i im kani povidati ča da je dobro. Željili smo si diskusiju, sada ju imamo. Ča me ali boli, je to, da je opet došlo do emocijov, iako smo pisali, da nije dobro diskutirati tako važne stvari trbuhom, nego glavom. Posebno me je pogodilo štiteljsko pismo potpisano od Konrada Stuparića, odbornika HKD-a (str. 5). Čini mi se, da se opet nismo razumili.

Pokidob da je pisatelj pisma lično napomenuo Jandru Palatina i mene, kanim uprav na mojem primjeru dokazati, da folklor ne more biti sve, a dugo ne najvažniji dio gradišćanskohrvatskoga identiteta. Morebit da će subjektivno ocrtanje razvitka mojega ličnoga identita kot već ili manje tipičan primjer dopri- nesti k boljemu razumivanju toga ča je bilo mišljeno.

Majka mi je Nimica iz Dolnje Austrije, a otac Hrvat iz Uzlopa. Ja sam bio ja. Odrasao sam u hrvatskom selu, hrvatski sam se učio na

placi, doma samo kot staremajke, ar majka nije znala. Razumio sam hrvatski, ali da sam Hrvat, to mi

nijedan nije povidao, niti su mi povidali da sam Nimac. Zato nisam znao, ča sam, a to nije bio problem za me. Kot devetljetni sam došao u tamburašku grupu. Počeo sam tamburati, kasnije tancati, a to sve mi se je vidilo. Kot tamburašev sam se mogao pominati po hrvatsku ili po nimšku, kako sam kanio. Neki angažirani med tamburaši su se zalagali za Hrvatstvo, većini je to bilo svejedno. Lipo su si jačili i

tancali, dostali su mnogo aplauza i dost šilingov, svenek su bili veseli, pili i jili. Tako i ja. Nisam znao ča je to "identitet", niti nisam znao, ča je to - "moj hrvatski identitet". Onda su se tamburaši u Uzlopu još skoro isključivo po hrvatsku. Ali danas tamburaši već dugo nisu to, ča su bili. Na Poljanci se sigurno već od 50% tamburašev med sobom po nimšku. A uprav na Poljanci je najveć tamburašev, je najveć tamburaških grup. A ove grupe su u mnogi seli skoro jedino društvo, ko širi to, čemu velimo "hrvatska kultura".

Ali da se vratimo našem primjeru. Čisto slučajno sam se počeo zanimati za Hrvatsvo. Tamburaši su bili društvo, kade sam našao istomišljenike, prez da bi ikad tamburaška grupa kot takova bila motor. To se je pak i jasno ispostavilo, kad su me tamburaši skupa s drugimi isključili, ar sam se segurao javno kritizirati seoskoga načelnika i vicenačelnika zbog toga,

kad su govorili pri svečevanju "25 ljet Tamburica Uzlop" samo na nimškom jeziku. Obadva su Hrvati, a i publika je bila hrvatska... Ali pred ovom manifestacijom Hrvatsva sam imao lip čas kod tanburašev. Počeo sam se zanimati za folklor, za narodne jačke. Učio sam se različne instrumente, kopirao sam si sve jačke, ke sam mogao dostati u ruke. Otkrio sam prvi aspekt hrvatske kulture. A mislio sma, da jur čuda znam.

Počeo sam se studirati u Beču, došao sam u Kolo Slavuj, kade se društvo bavi ne samo tancanjem nego i istraživanjem narodnoga

dobra, kade su počeli koreografirati i gradišćanskohrvatske tance, ne samo tance iz Stare domovine. Vidio sam, da hrvatska narodna muzika nije samo Feri Sučić, nego da ima gradišćanskohrvatski narod čuda već narodnih jačak, "otkrio" sam čuda veće bogatstvo, nego sam do sada poznao. I opet sam mislio, da sam jako čuda izvidio, da znam jur sve. Paralelno Kolo-Slavuju je došao i angažman u HAK-u, išao sam redovito na predavanja i na diskusije, i u mnogi razgovori i diskusija sa "starjimi borci" sam došao do dodatnih informacijov, do dodatnoga iskustva. Danas mislim - a ovde se slažem apsolutno s mišljenjem odbora i s mišljenjem znanstvenikov - da folklor nije sve u našoj kulturi. To

zapravo samo mislu oni, ki govoru o "jeziku za dvor i štalu" i o manjevridnoj pomišanoj i degradiranoj kulturi. Sigurno, to će boliti u prvom redu one, ki mnogim trudom peljaju tamburaške i folklorne grupe. Razumljivo je, da im je njevo djelo najvažnije. To djelo moramo cijeliti, ar su to svi amateri (po svojem znanju i angažmanu su neki još i profesionalci, ali svi su neplaćeni). Svaku čast folkloru, tamburici i nošnji, i ja si rado zajačim, zatančam i zaigram, ali to ne more biti naša cijela kultura. Upoznao sam, da je folklor dio naše kulture, ki je jur dost pokvaren, ali ipak dio naše kulture, ali uza to egzistira još mnogo drugo. Samo asimilanti i neki političari kanu Hrvatom povidati, da je tamburica najvažnije, da je lipo ako se ljudi opet upravu nošnju - barem za turiste. Nije to slučajno, da je jedino, ča je djelao Prezidij bilo subvencioniranje fol-

klornih društav. Dobro su znali zač ne podupiraju nove aktivitetete. Sociologi zovu fenomen, da sada i Hrvati sami mislu, da je folklor najvažnije "internalizirano tudje mišljenje". To znači da su Hrvati preuzeli argumentaciju drugih za svoju. Isti fenomen je na primjer, ako neki Hrvati mislu, da je hrvats-

ki jezik manje vridan, ili da već ne odgovara današnjemu času. Sve to su nam drugi povidali, dokle smo to sami vjerovali.

Rado ću priznati, da je tamburaško društvo već-kade jedino društvo u selu, ko se bavi hrvatskom kulturom. Nažalost tomu nije potreban hrvatski jezik ili hrvatska svist. Ali ipak. Naš cilj mora svakako biti, da izvan folkloru najdemo i druge dijele naše kulture, da si stvaramo hrvatski identitet, identitet Gradišćanskoga Hrvata, a ne identitet "običnoga Gradišćanca", ki svoje slobodno vrime rado prebavi u folkloromom društvu.

Ja mislim, da ćemo u budućnosti morati najti put, da oni, ki se zalažu za Hrvatsvo, ne potrošu svoje energije u svadji za pitanje "folklor, da ili ne?", ar je jedini odgovor: folklor da, ali ne samo zavolj folkloru niti kot jedini hrvatski kulturni izraz jedne cijele generacije.

Nije ni pitanje, da ćemo i nadalje istraživati naše narodno dobro, pri tom nesmimo ali nikada zabiti, da istražujemo narodno dobro Hrvata pred 100 ljet, a ne sadašnjosti. Ako budu naši potomci za sto ljet istraživali, ča smo *mi* djelali kon-

Konzervirati moremo samo to ča je mrtvo

cem 20. stoljeća, i ako onda budu vidili da smo samo istraživali i reproducirali, da smo se povukli najzad u tradiciju, da je folklor odrinuo kulturu, onda čedu zaman iskati za tim ča su Hrvati na koncu 20. stoljeća sami *producirali*. Onda čedu upoznati da je Hrvatska kultura stagnerala, da se je počela sama gristi u rep i da je konačno zgubila svoje stvaralačstvo i svoju dušu.

Naši stari su imali lipe običaje, cijeli žitak je bio strukturiran i determiniran, sve je bilo normirano. Tomu mi danas velimo običaji. Nošnje su imale određenu funkciju u društvu. Nije bilo moguće, da si svaki to upravi, ča je kanio. I danas određene konvencije i društvo određuju ča je dobro, kako se triba kada i kade ponašati i upraviti. Ništa drugo nisu bili običaji. Kad su naši oci i starioci pred 70 ljet počeli napuštati stare običaje i nošnje, onda nisu izgubili svoj identitet. Nisu ništa zgubili. Prilagodili su se novim časom. Sada je bila nova oprava "nošnja", a za 100 ljet će biti današnje ponašanje "obi-

Nošnja je samo oprava ljudi u kratkom razdoblju

čaj". Ov proces se stalno događa i je znak žive kulture. Naši nisu zgubili svoj identitet - ili zbog mene svoje Hrvatstvo - kad su minjali nošnju i kad su lipo polako minjali način življenja od seoskoga poljoprivrednoga društva do toga čemu

danas velimo sridnjoeuropsko društvo. Tokom povijesti su se nošnje i običaji minjali stotisućkrat, ali svenek su ljudi ostali Hrvati. I matični narod je minjao običaje, konvenciju i opravu, prez da bi zgubio svoj identitet. Ako mi kot manjina kanimo sada opet najzad k starim časom, onda je to samo dokaz, da čutimo, kako lipo polako zgubljammo svoju kulturu i svoj identitet. Namjesto da bi sada forsirali i ojačali našu kulturu i da bi iskali nove moderne pute, potrošimo naše energije pri krčevitom obdržanju i iskapanju toga, ča već ne odgovara i ča je čisto prirodnim putem nestalo i omogućilo novijemu bolji razvitak. Još jednoč ponavljam, da nesmimo konzervirati, ar konzervirati moremo samo mrtve stvari, a nikad ča živoga. Znanstveniki imaju

Konzerviranje kot cilj u kulturi je znak zgubljenoga stvaralačtva

pravo, ako velu da su konzervativizam i fundamentalizam znaki ugroženih manjin. Ali u tom hipcu, kad to znamo, moramo to i priznati i na temelju prastaroga, staroga, čerašnjega i današnjega graditi i koncipirati zutrašnje. Zbog toga more ipak svaki od nas voliti nošnju kot najdražu opravu i ljubiti Sučićeve jačke, kako i svi volu Musikantenstadl, prez da bi to ali bila kultura austrijskoga naroda. Pogibelno je stoprv onda, ako neki počnu nošnju i običaje propagirati kot ča, ča neka narod opet kopira kot pravu i jedinu hrvatsku kulturu.

Mladinu nećemo pridobiti nošnjami niti folklorom. Sigurno, za zabav u slobodnom vrimenu je moremo pridobiti s ovim, tomu su najbolji dokazi cvatujuće folklorne grupe, ali triba je pridobiti u svakidanjem svitu, Hrvat mora biti Hrvat around the clock, a ne svaki utorak na probi i po probi u krčmi.
franjo šrujf

Mir svetkov

Na svetke nimaju neki Hrvati na televiziji ništa za govoriti. A ostali dio hrvatske manjine nima ništa za gledati. Svetak, dan Boga, nije dan Hrvata. Dobro, svetak nije nedilja, a Hrvati imaju samo po nedilja pravo na televizijski program u svojem materinskom i drugom službenom jeziku u Zemlji. To veli barem intendancija televizije. Ali ako jur svetak nije nedilja, ča je, ako je nedilja svetak? Onda Hrvati takaj nimaju pravo na televizijski program u svojem materinskom i drugom službenom jeziku u Zemlji. A i to veli barem intendancija.

A ča velu Hrvati?

Hrvati velu skromnomu programu od 30 minut u tajednu "hrvatska ura". Hrvati su vrlji i zadovoljan narod,

veli Vaša telegledalica.

Po tom se redi i intendancija.

Ali Hrvati imaju hvala Bogu ne samo televizijsku emisiju, nego i "ogroman" radioprogram od 42 minut svaki dan. Svaki dan? Ne, na nedilje i svetke imaju manje.

Tako imaju Hrvati svaki dan svoje visti napodne, samo nedilju ne, a da budu znali, da je i na svetke otpodne večernja, u crikvi, nimaju ni na svetke visti napodne. Kondicioniranje: visti napodne = običan dan; zaman čekati na visti = pojtji u večernju. Nedilja je dan Boga, ali ne dan Hrvatov.

"Hrvati, da se nima ništa događjati po nedilja i svetki, ar onda nij' visti", velu odgovorni. A da se Hrvati nauču na nedilju, zato veljek ni subotu navečer nije aktualnih visti, velu odgovorni.

Hrvati, zač se ne branite?

pita Vaša radioušica

Novi lektor i korektor za HN

U maju ovoga ljeta je dr. Gassner objavio skriptum, u kom se bavi sadržajnim i jezičnim falingami u Hrvatski novina u posljednji peti ljeti. Stoprv sada se zna zač se je dr. Gassner u prošlom ljetu povukao iz hrvatske scene. U intenzivnom i akribičnom studiju je pročitao izdanja HN od 1985. do 1990. (oko 250 izdanj!) i iskao pogriške u našem najvažnijem štampanom mediju. Kako ogromno djelo je to bilo, to moru ocjeniti samo stručnjaci. Pri nabranju sadržajnih nedostakov dokazuje Gassner svoje sveopće znanje o svemu i svačemu. Na dobro strukturiran način (poglavlja: "Fehler über Fehler", "Wissens- und Bildungslücken", "Kampf oder Krampf", "Kraut und Rüben", itd) i u jezično atraktivnom stilu autor prezentira jako suhu i dosadnu materiju u djelu, za ko se do sada nijedan nije htio zeti, jer je vrlo mukotržno i naporno. Iz toga svega se je rodila ideja da bi Gassnera mogli zaposliti kot sadržajnoga lektora i korektora za Hrvatske novine, po sebi razumljivo samo ako ima i nadalje toliko vremena i dobre volje i ako se pomiri s glavnim urednikom, koga je tužio pred sudom. Ča naliže jezično lektoriranje se štampari još nisu ujedinili, jer za to tribaju isto kompetentnu osobu.

Predložilo se je, da bi se štampalo Gassnerovo djelo kot ljetna knjiga HŠtD-a u tvrdi korica i dostavila štiteljem, ki bi tako mogli korigirati falinge u svoji novina od 1985. do 1990. Nažalost ova "studija" postoji samo na nimškom jeziku, pak se još ne zna da li će autor dozvoliti prijevod na gradišćanskohrvatski jezik i na druge svitske jezike. Knjiga bi na svaki način mogla nastati "best-seller", kot su to djela Kishona, W. Buscha i drugih autorov te vrsti.

Manuskript si interese moru posuditi ili kupiti kot skoro svih hrvatskih društav a morebit i u filijala Narodne visoke škole.

Jandre Palatin

Privatna borba

Herbert Gassner, eks-hakovac, eks-član HKD-a, eks-član Štamparov, eks-štitelj HN, eks-štitelj NG-a, još predsjednik Narodne visoke škole je pozivao na djelatni sastanak "intelektualcev". Na pri sastanku je predstavio 35 strani kritike na HN i na suradniki novin.

In einer einstimmig beschlossenen Resolution verurteilte der Vorstand der "VHS der bgld. Kroaten" am 17.11.1989 die Praxis von "Hrvatske Novine", unter dem Deckmantel der Anonymität Angriffe aller Art gegen Beamte, ehrenamtliche Funktionäre anderer Volksgruppenvereine etc., abzdrukken.

Anonymität ist nicht förderungswürdig !

Dr. Herbert Gassner

Gassnerov elaborat o HN je pisan na oficijalnom papiru Hrvatske narodne visoke škole. Pri sastanku hrvatskih intelektualcev, za ke se je držali oko 25 ljudi, med njimi Walter Prior, Rudi Tom-

šić i Martin Ivančić, Gassner nije dopustio diskusiju o kritiki na HN. Nije ni bilo jasno, je li djela u svoje ime ili u ime društva. Dodatna informacija za naše štitelje: Gassner momentano tuži Hrvatske novine i urednika. Morebit da će suca

Die bgld. Kroaten, so "belehrte" (der aus Ungarn gebürtige) Nikola Bencsics Rudolf Buczolic, hätten "sehr große und schwere Probleme"; wer dies negiere, tue dies "aus Ignoranz, aus utilitaristischem Opportunismus oder aus politischem Karrierismus" (HN, 14.11.86, S.6).

Dem auf diese Weise angegriffenen Burgtheaterschauspieler Buczolic blieb nichts anderes übrig, als sich dagegen zu verwahren, daß er "das, was er gesagt habe, aus Utilitarismus oder Opportunismus gesagt habe"; die von Nikola Bencsics angesprochenen "Probleme" sehe er nicht, wenn er in sein Heimatdorf im nördl. Burgenland komme; nie habe er seine kroatische Identität verleugnet, so Buczolic; er wisse auch gar nicht, wer der Herr Robak (ein ehemaliger SP-NRABg., Anm. des Verf.) sei und was dieser arbeite" etc. (HN, 21.11.86, S.2). Wozu also die ganze von "Hrvatske Novine" entfachte Aufregung?

interesirati i slijedeće: Gassner piše, da je odbor HNVŠ-a jednoglasno zaključio rezoluciju protiv HN (vidi faksimil, uređn. ima i samu rezoluciju). Neki, čiji potpisi stoju na rezoluciju su rekli doslovno: "Ovo nisam potpisao." Je dao Gassner ljudem potpisati neku rezoluciju i je zatim manipulirao tekst?

Druga stvar je način argumentacija u različni točka. Gassner tvrdi, da imaju stampari dost pinez i da njeve tužbe zbog pre niskih subvencijov nisu opravdane. On i zna, da nije istina, da kanu stranke isušiti nepovoljne HN. Kot argumentat za bogatstvo HN Gassner napominja neke inserate, ki su bili objavljeni u novina. Da stoji produkcija jednoga broja HN po informacija iz Štamparskoga društva dvakrat toliko, nego pretplatniki platu za broj, toga Gassner očividno nezna. Suprotivno, Gassner se zalaže za to, da se neka jako točno pogleda, je li imaju HN uopće pravo na javne subvencije.

Najveća nazlobnost Herberta Gassnera je ali njegova argumentacija protiv dr. Nikole Benčića. Gassner indirektno predbaciva Benčiću, jedinomu gradišćanskohrvatskomu članu JAZU, njegovo porijeklo (der aus Ungarn gebürtige, vidi faksimil). To je po mojem mišljenju apeliranje na najprimitivnije čuti ljudi, na nacionalizam i na mržnju na strance. Med Gradišćanskimi Hrvati ovakova argumentacija nesmi imati mjesta. Svisno ne kanim braniti Nikolu Benčića zbog toga, kade se je rodio. To nima potribno. Ali podsvisno omrazivanje Nikole Benčića zbog toga kad se je rodio u Ugarskoj, je pluska svim našim bratom - Gradišćanskim Hrvatom u Ugarskoj i Slovačkoj, ki su se rodili izvan državnih granic, kako su se i naši starioci rodili u Ugarskoj. Gassner more biti sričan, da je sâm istupio iz HAK-a, ar on bi bio prvi, koga bi isključili zbog nemogućega ponašanja prema našem narodu, ki ne živi samu u Austriji. f. šrujf

G * L * A * S * N * O * V * I * R

Draga, smiluj mi se! Još samo nekoliko dani, onda je mimo. Imaj još malo strpljenja, za dva, tri tajedne ćeš se opet moć s manom pominat. Neka zdvojit, nisi mi svejedna, ljubim te kot svenek - ali ljubav se pokazuje i na tom, da druge ostaviš u miru. Najkašnje za misec dan ću ras-

smo politički zainteresirani ljudi i zbog toga se trsimo se čim opširnije informirat. A ovo nogometno prvenstvo je politički događaj prvoga ranga, apsolutni vrhunac, summit! Ovde će se naime izvidit, ki sistem je bolji, kapitalistički ili komunistički. Ili znamda kakova diktatura.

Hištvo u krizi

primit prazne floše, pofuljane vričice soletijov i plisnive pladnje i vilice. Do onda zažmi oči i si začepi nos! Mr stan ne mora bit svenek tako spravljen, da človik mora znat jist s podnic. Zvana toga: ostavi šaluge zdola! Prvič onda nije najt droptinkov i čikov, a drugič je čuda bolje vidit u Rim i Firenze, kad je zaškureno.

Vjeruj mi: rado bi se oslobodio opsesije! Ali na žalost: duh bi kanio, ali meso je preslabo. Pak zač uopće zdvajaš? Pitao sam te, je li ćemo za misec dan iznajmiti drugi televizor, ali ne, ti nisi kanila. Ti b` se lako bila mogla spuknut va pivnicu ili na pod, i bi onde mogla gledat Guldenburge, Carringtone i Ewinge. A ako se tužiš, da je WC spolom zauzet, te opominjam nek na jedno: obično ti je društvo jako drago. S tvojimi družicami rado popiješ malo kafeja, potračas, ugovaraš ljude i slično.

A moji tovaruši ti idu na sukno. Veliš, da se ništ spametnoga ne pominaju, da samo žeru pak da zivaju. A i ja da zivam. Ali slušaj: mi, a s nami vas civilizirani svit, mi ne zivamo, nego mi pratimo politički događaj. Mi

Ali ovde ne ide samo za svitsku politiku; ili nisi znamda još upamet zela važnu manjinskopolitičku komponentu ove priredbe? Imaš pravo, u svakidanjem žitku pojedinih držav narodnosti ne igraju nikakovu ulogu - ali kad ide za kobasicu, čedu zet svakoga, samo da dovenu. Ča misliš bi Holandjani prez svojih Molukov, Španjolci prez Baskov, a Austrijanci prez Hrvatov?

Nije slučaj, da Kulović masira naše nogometase. A da Keglević zna sâm obrnuti utakmicu, je jur večkrat dokazao. Da ne govorim o hrvatski gastarbajteri u reprezentaciji Jugoslavije!

Ča to veliš? Politika ti je šecko, a manjinska politika još već?! Kako to misliš? Pak ča to znači: Hrvati su svi isti. Svi da počnu kod nogometu, kod jila, ili kod seksa, a završavaju manjinskim pitanjem.

Ako si ta tvoj argumentat pri sebi dobro premislim, moram priznat, da nimaš tako nepravo. A kad se uprav o tom pominamo: ča djelaš u slijedeći četrdesetpeti minuta? Do početka dođuće utaknice!?

Pismo cara Maksimilijana II. Franzu Schönachu

od 29. decembra 1573.

Na omotu: Našemu vjernomu, dragomu Franzu von Schönachu, drziocu kisečke gosposćine.

“Maksimilijan drugi po milosti božjoj izabrani rimski cesar, u svi časi množitelj carstva itd.

Vjerni, dragi! Od naših vjernih staležev naše kneževine Dolnje Austrije nam je javljeno, da broj Hrvatov sve već i već raste, i da ovi pokušavaju na susjedski Nimci vladati, osobito onde, kade su od njih brojčano jači. Pokidob ima i kod naših podređenih sudov sličnih žalbov, prosili su nas pokorno naši spomenuti staleži za milostivno i pravo riješenje.

Premda držimo za pravedno, da spomenute Hrvate, ke je Turčin, zakleti neprijatelj naše kršćanske vjere, prognao, i ki Hrvati su se tomu zakletomu neprijatelju ustrajno suprotstavili, primimo kot naše vjerne podanike i ih zamemo u našu cesarsku i kenževsku milost; premda svojim djelom zemlji nisu na kvar nego suprotivno, da vjerno doprinašaju izgradnji zemlje, povećanju dohotkov, rentov i bogatstva, ali usprkos toga moramo paziti, da ubuduće ne nastane iz velikoga broja ovakovih Hrvatov, kot ljudi drugoga naroda i jezika, za prave stanovnike kakovoga kvara, zato se ih mora držati u brižnoj i potribnoj pokornosti. Zbog ovoga smo se posavjetovali s našimi tanačniki i staleži i, pokidob je navedeno mnogo jako važnih razlogov, činilo nam se je bolje našu odluku tebi i našim drugim vjernim staležem, ki imaju pod sobom Hrvatov, ne općenito javno, nego posebnim pisanjem tajno i tiho dati na znanje.

Prema ovomu ti milostivno zapovidamo, da neopaženo, kot da smo ti mi to naredili, zaminiš na kmetski gospodarstvu, ke sada Hrvati imaju, kadgod ti je moguće, Hrvate sa sposobnimi Nimci. Ne dopusti, koliko se to učiniti more, da novi Hrvati dojdju na ovakova mjesta, osobito pak pazi na to, da spomenuti

Hrvati, ako u jednom selu stanuju uza nje Nimci, ne dojdju na položaj suca (rihtara) ili do kakove časti, ka ima sudsku vlast. Zimlji za ovo u prvom redu Nimce, a onda, ako se ne da obajti, i nekoliko Hrvatov med prisežnike, ali uvijek tako, da sudac bude Nimac, a broj Nimac veći od Hrvatov. Kade dojde med Nimci i Hrvati do nemirov ili sličnoga, postupaj prema Hrvatom oštrije, ali u svemu po zakonu, a drži s Nimci. Daj se i Hrvatom potužiti, ali obaraći med njimi sve tako, da se spomenuti Hrvati ne dignu na svoje nimške susjede ili da se ne pobunu, nego da ih se održi u brižnoj pokornosti, kako smo ti to povjerljivo stavili u dužnost, računajući sasma na te. Pokidob zemlji (kneževini) mnogo leži na ovoj tajnoj naredbi, ku zamišljamo tebi i drugim našim vjernim podanikom na korist, očekujemo, da ćeš ti sve ovo marljivo i brižno s dužnom pokornošću izvršiti, osobito da ćeš ovu naredbu držati otajno, i prepričiti da dojde Hrvatom u ruke, ki bi mogli naslućivati, da prema njim postoji nepovjerenje, ča bi moglo zemlji donesti raznih poteškoć.

Naredili smo i našim podređenim sudom, dolnjoaustrijskoj vladi i landmaršalu, ako dojde med tobom i tvojimi podaniki do tužbov, da ćeš prema ovoj našoj naredbi postupati i, ako se oni potužu, uz navedenu naredbu ostati, ne dopuščajući im nikakove nepokornosti. Redi se ada tako, da je ovo naša milostivna volja i mišljenje. Dato u našem gradu (varošu) Beču, 29. decembra ljeta itd. 73. u dvanajstom ljetu našega rimskoga carstva, jedinajstoga ugarskoga i XXV. českoga kraljevstva (kraljevanja).

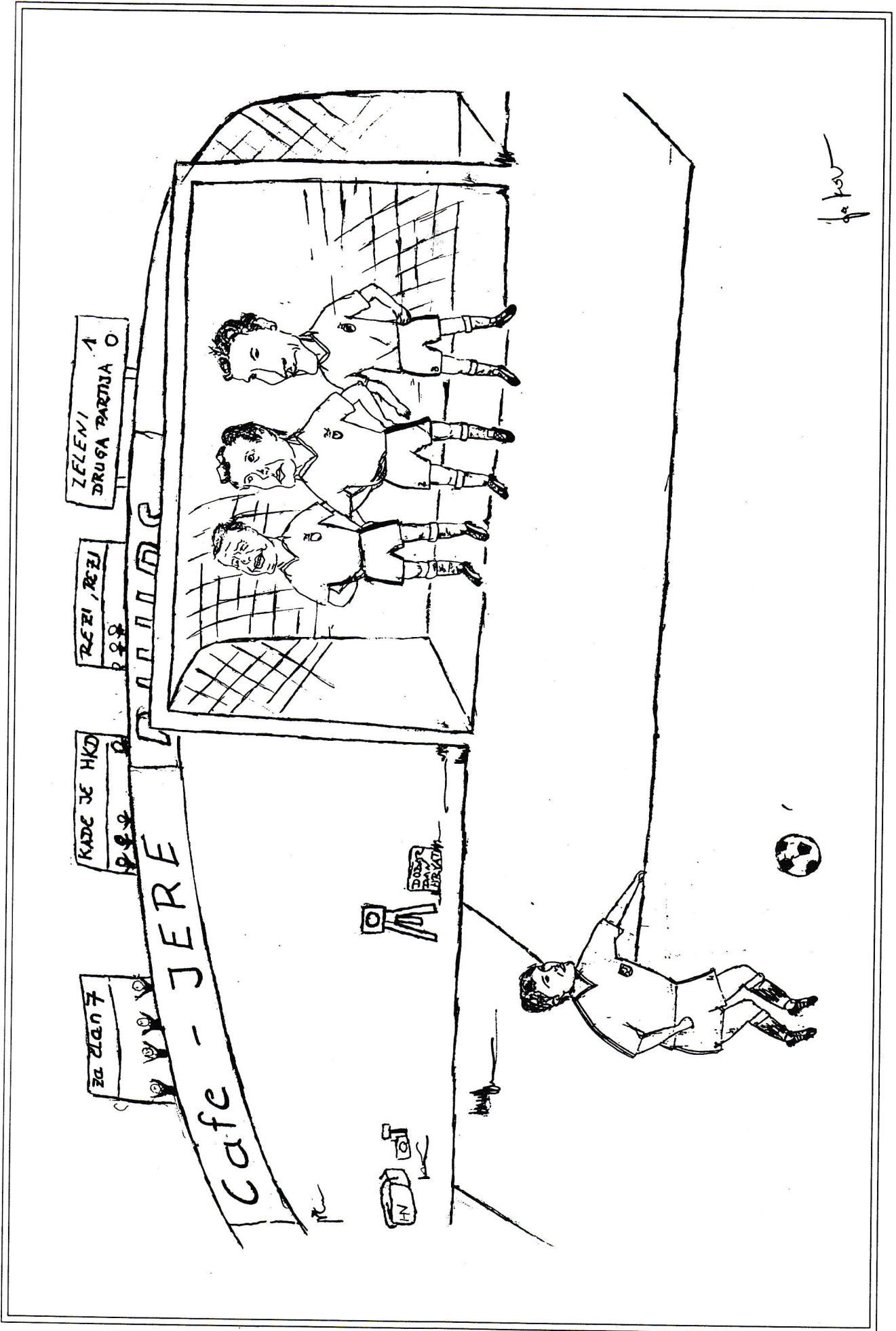
MAKSIMILIJAN v.r.

vidio: Jo(hann) Bap(tista) Weber v.r.

po nalogu najsvetijega cesarskoga veličanstva W(olf) Vnuerczagt v.r.

Ovu tajnu odredbu su našli u arhivu u tvrdjavi u kisegu. Bila je jedan od glavnih uzrokov, zač u već od 60 bivših hrvatskih sel u Dolnjoj Austriji već nijedno nije hrvatsko. Od nekadašnjega cvijeta Gradišćanskih Hrvatov je ostalo desetak Hrvatov u Cundravi i u Cimofu, ki još jako dobro vladaju hrvatskim jezikom.

Tajna odredba Maksimilijan II. kaže, da se ljudi ipak moru nešto naučiti iz povijesti. Izrivaj Hrvate iz javnosti, ograniči je u privatnu sferu, neka se roditelji s dicom doma po hrvatsku, oficijelno je sve po nimšku. To sve djelaj tako, da Hrvati to ne uptu. Vlada je dobro učila svoju lekciju. Koncept još svenek funkcionira.

Hrvatski akademski klub i Hrvatsko društvo u Koljnofu

pozivaju na

DAN MLADINE 1990

od 7. do 9. septembra

u Koljnofu u Ugarskoj

štafeta bicikli i internacionalna akcija za polipšavanje seoskih tablic
naticanje u kabaretu, šansonu i "maloj umjetnosti" za nove talente
nogometni turnir med Hrvati iz trih držav
mulačak za Hrvate iz trih držav
festival folklor
zabava s modernom hrvatskom rok- i popmuzikom

naticanje u "maloj umjetnosti":

1. nagrada u vridnosti od 4.000 š.
2. nagrada u vridnosti od 2.000 š.
3. nagrada u vridnosti od 1.000 š.

Interesenti za naticanje u maloj umjetnosti se moru javiti u HAK-u do 1. augusta,
dopušćeno je sve novo (kabaret, šanson, persiflaža, pantomima, akcionizam) na hrvatskom jeziku -
odnosno na slovačkom, nimškom ili ugarskom jeziku, ako se bavi manjinskom problematikom.

P. b. b.

Erscheinungsort: 1040 Wien
Verlagspostamt: 1040 Wien

DRUCKSACHE

HRVATSKI AKADEMSKI KLUB DVR.: 0557340
SCHWINDG.14/10 / 1040 BEC TEL 65 14 014

DR.

NIKOLA BENCSICS
WALDHOFWEG 6

7000 ZELJEZNO/EISENTADT
DRUCKSACHE